

SUN’IY INTELLEKTNING ZAMONAVIY XALQARO MUNOSABATLARGA TA’SIRI

Luiza Alisherovna Amirova

*Xalqaro munosabatlar va jahon siyosati mutaxassisligi 2-kurs magistranti
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
E-mail: luiza.alisherovnaxl@gmail.com*

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun’iy intellektning zamonaviy xalqaro munosabatlarga ta’siri, kundan kunga ortib borayotgan xavf-xatarlari va kelajakda tahdid solishi mumkin bo’lgan muammolari ko’rib chiqiladi. Sun’iy intellektga doir adabiyotlar va amalga oshirilgan tadqiqotlarni o’rganib va tahlil qilish orqali ushbu maqola sun’iy intellect keltirib chiqaradigan muammolar va ularga yechimlar haqida yozilgan.

Kalit so‘zlar. Sun’iy intellekt, xalqaro xavfsizlik, avtonom qurollar, axborot urushi, strategiya, dronlar, hujum tizimlari.

IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON MODERN INTERNATIONAL RELATIONS

Luiza Alisherovna Amirova

*2nd year master's student, majoring in international relations and world politics
Tashkent State University of Oriental Studies
E-mail: luiza.alisherovnaxl@gmail.com*

Abstract. This article examines the impact of artificial intelligence on modern international relations, its increasing dangers and future problems. By studying and analyzing the literature and research conducted on artificial intelligence, this article is written about the problems that artificial intelligence creates and the solutions to them.

Keywords. Artificial intelligence, international security, autonomous weapons, information warfare, strategy, drones, attack systems.

ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА СОВРЕМЕННЫЕ МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ

Луиза Алишеровна Амирова

*Студентка 2 курса магистратуры, специальность международные
отношения и мировая политика*

Ташкентский государственный университет востоковедения

E-mail: luiza.alisherovnaxl@gmail.com

Аннотация. В этой статье рассматривается влияние искусственного интеллекта на современные международные отношения, его возрастающие опасности и будущие проблемы. Изучая и анализируя литературу и исследования, проведенные в области искусственного интеллекта, эта статья написана о проблемах, которые создает искусственный интеллект, и их решениях.

Ключевые слова. Искусственный интеллект, международная безопасность, автономное оружие, информационная война, стратегия, беспилотники, системы нападения.

Kirish. XXI asr ostonasida sun’iy intellekt nafaqat texnologik vosita sifatida paydo bo’ldi. Balki u diplomatiya sohasida ham qo’llanila boshladi. Sun’iy intellektning ma’lumotlarni qayta ishlash, mashinani o’rganish va avtomatlashtirish funksiyalari misli ko’rilmagan imkoniyatlarni taqdim etishi bilan birgalikda, u bir qator muammolarni keltirib chiqara boshladi. Sun’iy intellekt zamonaviy xalqaro munosabatlar sohasida o’z ta’sirini sezilarli darajada ko’rsatmoqda. U diplomatiya, harbiy soha, iqtisodiyot va xavfsizlik kabi sohalarda yangiliklar kiritmoqda. Biroq, bu jarayonlar bilan birga qonunchilik va javobgarlik masalalari ham dolzarb ahamiyatga ega. Sun’iy intellekt — bu kompyuter tizimlarining inson aqlini taqlid qilish qobiliyatidir. Zamonaviy xalqaro munosabatlarda sun’iy intellektning roli tobora ortib bormoqda. U davlatlar o’tasidagi aloqalarni, iqtisodiy hamkorlikni, xavfsizlik masalalarini va hatto diplomatik munosabatlarni yangi darajaga olib

chiqmoqda. Kelajakda sun’iy intellektning xalqaro munosabatlarga ta’siri yanada kuchayishi kutilmoqda. Shu bilan birga, Sun’iy intellekt xalqaro xavfsizlikka bir qancha muammolar ham tug’dirishi mumkin.

Uslublar. Maqolada tizimli-mantiqiy, kontent va event tahlil usullaridan foydalanildi.

Natijalar. Sun’iy intellektning xalqaro xavfsizlikka ta’siri hozirgi kunda muhim va dolzarb masala bo’lib, bu yo’nalishdagi o’zgarishlar global xavfsizlik muammolarini yangi darajaga olib chiqmoqda. Sun’iy intellekt harbiy strategiyalarda qo’llanilmoqda. Avtonom qurollar va boshqariladigan tizimlar, masalan, dronlar, davlatlar o’rtasidagi qurollanish poygasini kuchaytirmoqda. Bu esa xalqaro munosabatlar doirasida yangi tahdidlarni keltirib chiqarmoqda.

Sun’iy intellektning xalqaro xavfsizlikka ta’siri, xususan, harbiy texnologiyalar va avtonom qurollar kontekstida, zamonaviy strategiyalarni o’zgartirishda muhim rol o’ynaydi. Sun’iy intellekt harbiy sohada avtonom qurollar va dronlar kabi texnologiyalarni rivojlantirishda qo’llanilmoqda. Bu qurollar, insonning aralashuvini minimallashtirib, yuqori aniqlik bilan maqsadlarni yo’q qilish imkonini beradi. Biroq, bu avtonom qurollarning boshqarilishi va ishlatilishi bilan bog’liq etik masalalar, shuningdek, ularning xavfsizligi va ishonchligi xalqaro munosabatlarda yangi tahdidlar yaratishi mumkin. Sun’iy intellektning keltirib chiqaradigan xavflaridan biri bu avtonom qurollardir. Avtonom qurollar — bu sun’iy intellekt yordamida inson aralashuvisiz harakatlanadigan va qarorlar qabul qiladigan tizimlardir. Ular dronlar, robotlar va boshqa harbiy mexanizmlarni o’z ichiga oladi. Ushbu texnologiyalarning afzalliklari quyidagilarni o’z ichiga oladi: 1. Aniqlik: Avtonom qurollar yuqori aniqlik bilan maqsadlarni aniqlash va ularni yo’q qilish imkoniyatiga ega. 2. Inson hayotini saqlash: Insonlar urush jarayonlaridan chetlatilib, xavfli vazifalarni bajarish uchun robotlar va dronlardan foydalanish mumkin. 3. Tezlik va samaradorlik: Sun’iy intellekt tizimlari ma’lumotlarni tezda

tahlil qilib, tezkor qarorlar qabul qilishi mumkin. Sun’iy intellekt yordamida razvedka keskinlikning kuchayishi yoki yuzaga kelishi mumkin bo’lgan inqirozlar haqida erta ogohlantirishlar berish orqali mojarolarning oldini olishda muhim rol o’ynaydi. Ushbu erta ogohlantirish tizimi hukumatlar va xalqaro tashkilotlarga oldini olish choralari ko’rish, diplomatik harakatlarni amalga oshirish yoki yuzaga kelishi mumkin bo’lgan mojaro stsenariylariga tayyorgarlik ko’rish imkonini beradi. Inqirozli vaziyatlarda o’z vaqtida va to’g’ri razvedka samarali javob berish va boshqarish uchun juda muhimdir.

Sun’iy intellektning qo’llanilishi harbiy strategiyalarni o’zgartiradi. Davlatlar o’rtasida yangi raqobat va qurollanish poygasini keltirib chiqarishi mumkin: 1. Qurollanish poygasi: Avtonom qurollarni ishlab chiqarish va rivojlantirishda davlatlar o’rtasida raqobat kuchayadi. Bu, o’z navbatida, global xavfsizlikni tahdid ostiga qo’yishi mumkin. 2. Dron urushi: Dronlar va avtonom qurollar yordamida olib borilayotgan urushlar yangi strategiyalarni talab qiladi. Davlatlar o’z mudofaa tizimlarini yanada zamonaviylashtirishga majbur.

Sun’iy intellektning keltirib chiqaradigan xavflaridan yana biri axborot urushi hisoblanadi. Axborot urushi — bu ma’lumotlar va axborot oqimlarini boshqarish orqali raqobat qilish. Sun’iy intellekt bu jarayonda quyidagi yo’llar bilan ishtirok etadi: Ma’lumotlarni tahlil qilish: Sun’iy intellekt tizimlari katta hajmdagi ma’lumotlarni tezda tahlil qilib, ularning ichidan muhim ma’lumotlarni ajratib olishi mumkin. Bu esa qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi.

Axborotni tarqatish: Sun’iy intellekt algoritmlari ijtimoiy tarmoqlarda yoki axborot platformalarida ma’lumotlarni tarqatishda ishlatiladi. Bunday texnologiyalar, maqsadli auditoriyaga muayyan xabarlarda ta’sir ko’rsatishga yordam beradi.

Sun’iy intellekt axborot urushida ma’lumotlarni manipulyatsiya qilish va dezinformatsiya tarqatish uchun qulay vosita bo‘lib xizmat qiladi:

Fake News va deepfake texnologiyalari: Sun’iy intellekt yordamida yaratilgan yolg‘on axborot va video materiallar, maqsadli auditoriyani chalg‘itish yoki raqib davlatlarga qarshi ishlatilishi mumkin.

Psixologik ta’sir: Sun’iy intellekt algoritmlari yordamida odamlarning psixologik holatini tahlil qilish va ularga mos ravishda ma’lumotlarni taqdim etish orqali manipulyatsiya qilish mumkin.

Sun’iy intellekt axborot urushi va kiberhujumlar sohasida kuchaytiruvchi omil bo’lishi mumkin. Sun’iy intellekt texnologiyalari kiberhujumlarni yanada samarali va nozik amalga oshirishga yordam berishi, shuningdek, axborot urushida ma’lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtirishi mumkin.

Hujum strategiyalari: Sun’iy intellekt yordamida kiberhujumlar uchun yangi strategiyalar ishlab chiqilishi, hujumlarning samaradorligini oshirishi mumkin. Masalan, maqsadli tizimlarga aniq va tezkor zarba berish. Sun’iy intellekt yordamida hujumlar avtomatlashtirilishi va ko‘p sonli maqsadlarga bir vaqtning o‘zida tajovuz qilish imkoniyati paydo bo‘ladi. Himoya tizimlari: SI yordamida kiberhujumlarga qarshi himoya tizimlarini rivojlantirish mumkin, lekin bu ham raqobatni kuchaytiradi.

Strategik bajarish nuqtai nazaridan, sun’iy intellekt odamlar tenglasha olmaydigan ikkita afzalliklarga ega. Birinchidan, sun’iy intellekt tizimlari jang maydonidagi ma’lumotlarni tezda qayta ishlashlari va deyarli bir zumda javob berishlari mumkin. Ikkinchidan, sun’iy intellekt tizimlari bir vaqtning o‘zida bir nechta vazifalarni bajarishi va insonning fikrlash shakllari ishlab chiqara olmaydigan moslashtirilgan va nozik strategiyalarni taklif qilishi mumkin. Ushbu yangi texnologiyalarning jang maydoniga aralashuvi oddiy harbiy kuchlardagi

mavjud nomutanosiblikni yanada kuchaytiradi va an’anaviy kuchlardagi kamchiliklarni yaxshiroq taktika va strategiyalar bilan bartaraf etishni ancha qiyinlashtiradi. Strategik o‘yin jarayonida sun’iy intellekt tizimlari boshqa omillarning aralashuvini eng katta darajada bartaraf etishi va strategik qarorlarni qabul qilish ishonchliligini oshirishi mumkin. sun’iy intellekt - bu sofi ratsionallikka asoslangan obyektiv va neytral qarorlar qabul qilish tizimi sun’iy intellekt qarorlarni qabul qilish tizimlariga faqat parametrlar ta’sir qiladi va impulsiv qaror qabul qilish bo‘lmaydi. Charchoq va hissiy murojaatlar inson qarorlarini qabul qilishda qochib bo‘lmaydigan omillardir, ammo sun’iy intellekt tizimlarida bunday omillar mutlaqo ahamiyatsiz. Vaqt o‘tishi bilan o‘zgarishi mumkin bo‘lgan inson qarorlaridan farqli o‘laroq, parametrlar barqaror bo‘lsa, mashinalar kamdan-kam hollarda o‘z qarorlarini o‘zgartiradilar. Taqqoslash uchun, sun’iy intellekt tizimlari ishonchliroq qaror qabul qiluvchilar bo‘lib, oqilona tanlovga eng yaqin bo‘lgan usullarni taklif qiladi.

Umuman olganda, sun’iy intellekt yordamida qaror qabul qilish tizimlari xalqaro aktorlar o‘rtasidagi strategik o‘yin imkoniyatlaridagi bo‘shliqni yanada kengaytiradi. Sun’iy intellekt texnologiyasi yordamisiz, aktorlar ko‘p jihatdan, jumladan, xavflarni baholash, strategiya tanlash, qaror qabul qilish va ijro samaradorligini ta’minlashda mutlaqo noqulay ahvolda bo‘ladi; an’anaviy strategik o‘yin tuzilishi muvozanatdan butunlay chiqib ketadi.

Muhokama. Izlanish natijalari shuni ko‘rsatadiki, Sun’iy intellektning harbiy texnologiyalar va avtonom qurollar sohasidagi qo‘llanilishi xalqaro xavfsizlikni sezilarli darajada o‘zgartiradi. Ularning aniqligi, tezligi va samaradorligi, o‘z navbatida, etik va qonuniy masalalarni keltirib chiqaradi. Kelajakda bu texnologiyalarni qanday boshqarish, ularni xavfsiz va mas’uliyatli ravishda ishlatish — xalqaro hamjamiyat uchun muhim vazifa bo‘lib qoladi.

Sun’iy intellektning xavfsizlikni boshqarish sohasidagi roli xalqaro xavfsizlikni yangi darajaga olib chiqadi. U tahdidlarni aniqlash, xavfsizlik tizimlarini optimallashtirish va kiberxavfsizlikni kuchaytirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Biroq, bu jarayonlar etik va qonuniy masalalarni ham keltirib chiqaradi, shuning uchun davlatlar va tashkilotlar bu masalalarni diqqat bilan ko‘rib chiqishlari zarur. Kelajakda sun’iy intellektning xavfsizlikni boshqarish jarayonlarida samarali va mas’uliyatli ravishda qo‘llash muhim ahamiyatga ega bo‘ladi.

Sun’iy intellektning xalqaro xavfsizlikka ta’sirini oldini olish uchun quyidagi choralarni ko‘rish zarur:

1. Qonunchilik va me’yoriy bazani yaratish. Bunda xalqaro standartlar: Sun’iy intellekt texnologiyalarini boshqarish uchun xalqaro standartlar va qoidalar ishlab chiqish. Bu davlatlar o‘rtasida kelishuvni ta’minlaydi.

2. Xavfsizlik strategiyalarini ishlab chiqish. Tahdidlarni aniqlash: Sun’iy intellekt yordamida tahdidlarni aniqlash va oldini olish strategiyalarini ishlab chiqish. Bu hujumlarni oldindan ko‘rish va ularni to‘siq qo‘yishga yordam beradi. Xavfsizlikni mustahkamlash: Kiber xavfsizlik tizimlarini kuchaytirish va Sun’iy intellekt texnologiyalariga qarshi kurashish uchun innovatsion yechimlarni joriy etish.

3. Ochiq muloqot va hamkorlik Xalqaro hamkorlik: Davlatlar o‘rtasida ochiq muloqot va hamkorlikni rag‘batlantirish. Bu sun’iy intellekt tahdidlariga qarshi birgalikda kurashishga yordam beradi.

4. Tadqiqot va bilim almashish: Sun’iy intellekt va xavfsizlik sohasidagi tadqiqotlarni qo‘llab-quvvatlash, bilim almashish va tajribalarni baham ko‘rish.

5. Innovatsion yechimlar va texnologiyalarni rivojlantirish. Sun’iy intellekt-qarshi texnologiyalar: Sun’iy intellekt tahdidlariga qarshi kurashish uchun

innovatsion yechimlarni ishlab chiqish, masalan, kiberhujumlarni aniqlash va bartaraf etish uchun ilg’or texnologiyalar. Tadqiqot va rivojlantirish: Sun’iy intellekt texnologiyalarining xavfsiz va mas’uliyatli ishlatilishini ta’minlash uchun tadqiqot va rivojlantirishga e’tibor qaratish.

Xulosa. Sun’iy intellektni xavfsizlik va mudofaaga tatbiq etish keng ko‘lamli rivojlanayotgan sohadir. Strategik qarorlarni qabul qilish va harbiy ishlarda mashinani o‘rganish algoritmlaridan tobora ko‘proq foydalanish bilan sun’iy intellekt inqilobi hozirgi xalqaro tizimga sezilarli o‘zgarishlar kiritmoqda. Sun’iy intellekt ilovalari global kuchlar muvozanatini rivojlanayotgan texnologiyadan eng yaxshi tarzda foydalana oladigan aktorlar foydasiga yanada og‘diradi. Sun’iy intellekt yordamida avtomatlashtirish global miqyosda mavjud bo‘lgan ijtimoiy-iqtisodiy ishlab chiqarish modellarini ham o‘zgartirmoqda va unchalik uzoq bo‘lmagan kelajakda hozirgi global tartibga tizimli ta’sir ko‘rsatishi kutilmoqda.

Sun’iy intellektning xalqaro xavfsizlikka ta’sirini oldini olish uchun keng qamrovli va strategik yondashuv zarur. Bu yondashuvda qonunchilik, hamkorlik, ta’lim va innovatsiyalar bir-birini to‘ldirishi kerak. Shu bilan birga, davlatlar va xalqaro tashkilotlar o‘rtasida doimiy muloqot va hamkorlik muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Gregory C. Allen and Taniel Chan, "Artificial Intelligence and National Security," Study (Belfer Center for Science and International Affairs, July 2017), 18, <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/files/publication/AI%20NatSec%20-%20final.pdf>
2. Dustin Frazee, "Cyber Grand Challenge (CGC)," Defense Advanced Research Projects Agency, <https://www.darpa.mil/program/cyber-grand-challenge>.
3. J. Parakilas and H. Bryce, "Introduction: Artificial Intelligence and International Politics," in Artificial Intelligence and International Affairs: Disruption Anticipated, M. Cummings, H. Roff, K. Cukier, J. Parakilas, and H. Bryce. London: Royal Institute of International Affairs, 2018.

4. V. Hudson, Artificial Intelligence, and International Relations. Routledge, 2018.
5. M. Cummings, H. Roff, K. Cukier, J. Parakilas, and H. Bryce, Artificial Intelligence and International Affairs: Disruption Anticipated. London: Royal Institute of International Affairs, 2018.
6. McCarthy, J., Minsky, M., Rochester, N. and Shannon, C. (1955). A Proposal for the Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence
7. HELBING D. et al. (2017): “Will Democracy Survive Big Data and Artificial Intelligence?”, Scientific American Magazine, February 25, 2017
8. BRYNJOLSSON E. (2018): “Machine learning will be the engine of global growth”, Opinion, Financial Times, July 26, 2018